

Правила створення та проведення пішохідної прогулянки (екскурсії) містом

Створення та проведення пішохідної екскурсії — справа, що вимагає не лише чудової обізнаності з теми, але й зважання на життя і розвиток міста, постійної уваги до себе, а головне — до потреб і безпеки ваших екскурсантів.

Базові вимоги

- Зазвичай пішохідна екскурсія містом триває 2-3 год., відповідно, екскурсійна група проходить близько 3-5 км. Така екскурсія може передбачати одну чи дві короткі (5-10 хв.) зупинки для відпочинку.
- Дитяча екскурсія триває менше, у середньому — 1,5 год. Така екскурсія може передбачати одну довгу (20 хв.) зупинку для відпочинку.
- Екскурсія вихідного дня (5-7 год.) може покривати близько 8 км. і передбачати 1-2 короткі (5-10 хв.) та одну довгу (1 год.) зупинку.
- Екскурсія музеєм, культурною спорудою чи скансеном планується відповідно до їх розкладу роботи, теми екскурсії та розмірів території.
- **Об'єкти показу (далі – просто Об'єкти) мають бути пов'язані між собою історично, тематично чи, бодай, географічно.**
- Бажано, щоб об'єктів було не менше 10 і не більше 20.
- Об'єкт та історія, яку ви розповідаєте біля нього, мають бути пов'язані.
- **Складаючи екскурсію чи її частину, НІКОЛИ не використовуйте дані лише з одного джерела.**
- **У історичній інформації з інтернет-джерел ОБОВ'ЯЗКОВО має існувати друковане підтвердження — стара преса, мемуари, щоденники, книжки доінтернетної епохи.**
- Якщо екскурсія проходить вулицями міста, тривалість однієї зупинки з оглядом одного об'єкта не має перевищувати 10 хв.
- Бажано, щоб переходи між об'єктами тривали не довше 15 хв.
- **Окрім контрольного тексту екскурсії, в який входить загальна інформація за темою екскурсії, дані щодо всіх об'єктів, особистостей та подій, що з ними пов'язані, дуже бажано мати коротку довідку стосовно всіх вулиць, якими проходить маршрут, та культурних об'єктів, що знаходяться на них (навіть якщо вони не стосуються теми екскурсійного маршруту).**

Екскурсовод повинен **ОБОВ'ЯЗКОВО** мати при собі:

- документ, який дає дозвіл на проведення даної екскурсії; довідку з місця роботи, що дозволяє йому проводити прогулянку містом, тощо;
- “портфель екскурсовода” – ілюстрації (будинки та вулиці, яких вже нема; портрети згадуваних ним осіб; репродукції картин названих ним художників), контрольний текст екскурсії, роздруківки художніх творів, листів, газетних вирізок, які він цитує;

- “екстрений” запас грошей для купівлі квитків;
- набір ліхтарів, якщо екскурсія відбувається в темну пору доби чи передбачає спуск у підземелля або неосвітлене приміщення;
- воду або простий чорний чай;
- аптечку зі спазмолітиком, засобами від запаморочення, нудоти, серцевого болю, пластирем.

БАЖАНО також мати:

- якщо буде дощ – кілька плащиків чи парасольок;
- якщо маршрут передбачає вхід до працюючих культових християнських споруд – хустинки відповідно до кількості осіб жіночої статі в групі.

Плануючи екскурсію, ви повинні чітко знати, скільки часу займає цей маршрут з урахуванням можливих додаткових затримок (найчастіше — якщо екскурсанти хочуть купити їжу, воду, ліки, сувеніри, піти в туалет). Ви маєте знати відстань, яку пройдете з групою, тривалість кожної зупинки, передбачити розташування груп на зупинках і знайти місця, з яких будете розповідати про об'єкти.

ОБОВ'ЯЗКОВО, НЕОДМІННО пройдіть маршрут самостійно перед тим, як вести його для групи. Із собою майте годинник, телефон чи секундомір. На кожній зупинці стійте стільки, скільки плануєте розповідати інформацію про об'єкти + 2-3 хвилини. Цей запас може вам знадобитися, коли екскурсанти ставитимуть вам питання про маршрут.

Екскурсовод зобов'язаний:

- **ПОСТІЙНО** (перед кожною екскурсією) перевіряти актуальність, правдивість та адекватність зібраної ним інформації;
- **ЩОРАЗУ** перевіряти стан маршруту – стежити за погодними умовами в день екскурсії, пробками та аваріями, парадми, футбольними матчами, приїздом представників іноземних урядів та іншими подіями в місті; знати, як відповідно до цього скоригувати маршрут;
- **ЗАВЧАСНО** перед екскурсією узгоджувати час прибуття групи до музеїв та скансенів з їх працівниками;
- залишати екскурсантам координати для зворотного зв'язку, найкраще мати для цього робочий номер телефону;
- повідомляти екскурсантам про природні та погодні умови маршруту, якщо вони можуть загрожувати здоров'ю екскурсантів;
- вносити корективи в маршрут у випадку погодних умов чи подій у місті, які можуть загрожувати безпеці чи здоров'ю екскурсантів;
- повідомляти про сплату за фотографування на території музеїв, культурних установ та скансенів перед входом на їх територію.

Екскурсовод НЕ зобов'язаний:

- брати на себе відповідальність за взаємини екскурсантів та їхніх друзів і родичів;
- виділяти серед екскурсантів “улюбленців” через їхню спільну з екскурсоводом філософію, релігію, політичні погляди тощо;
- передавати членам екскурсійної групи квитки для всієї групи, власні або чужі документи;
- сплачувати штраф за негідну поведінку екскурсантів.

НЕ МОЖНА:

- застосовувати до екскурсантів сарказм, агресивну лексику та дії через їхні вік, стать, національність, релігійні та політичні погляди;
- **переводити групу через дорогу на червоне світло;**
- **кидати групу без пояснень;**
- брати за руку чи на руки дітей екскурсантів без згоди батьків чи дорослих, що за них відповідальні;
- проводити екскурсію напідпитку чи бувши носієм вірусного захворювання;
- стояти з групою під час огляду екскурсійного об'єкту на проїжджій частині чи на переході;
- розташовувати членів групи на каналізаційних люках.

НЕ ВАРТО:

- стояти під час показу об'єкта спиною до екскурсантів;
- починати розповідь про об'єкти показу лише для тих, хто встиг підійти, не чекаючи на інших членів групи;
- відповідати під час зупинок і огляду екскурсійних об'єктів на особисті питання, не пов'язані з темою екскурсії;
- зустрівши знайомого, відволікатися від теми і починати спілкування з ним;
- стояти біля смітників.

ВАРТО:

- одягатися по погоді, бути у зручному одязі та взутті;
- мати годинник чи секундомір;
- мати з собою мапу, на якій можна показати екскурсантам пройдений маршрут;
- **якщо група велика або в ній є діти, інваліди, літні люди – координувати процес переходу через дорогу;**
- **намагатися уникати проходу ринками та підземними переходами з торговими точками;**
- якщо це можливо, двічі за маршрут не ходити одним і тим самим шляхом;
- ввічливо відповідати на запитання;
- **обирати для зупинок місця, де гарно видно об'єкт показу;**

- зупинятися там, де вас буде краще чути;
- якщо йдете сходами чи містком, стежити, чи в змозі члени групи самостійно перейти їх. Якщо ні – підтримувати;
- після завершення екскурсії провести гостей міста до найближчої зупинки транспорту і пояснити, як їм дістатися до місця, де вони зупинилися.

І нарешті:

ЗАВЖДИ БУДЬТЕ В КУРСІ СПРАВИ!

Відстежуйте у пошукових системах, де в місті:

- громадські туалети;
- можна дешево і смачно поїсти;
- затори на дорогах;
- акції протесту, футбольні матчі, великі концерти, що перетинаються з вашим маршрутом.

Абетку склала Олександра Уралова